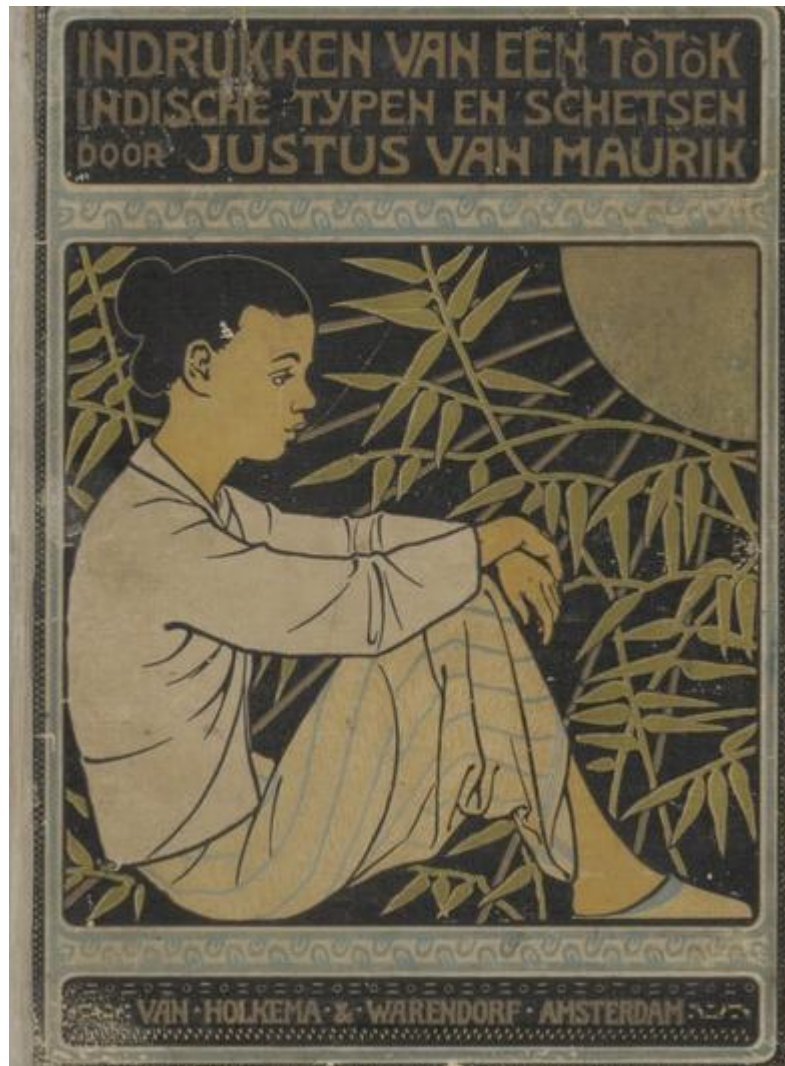

De witte kebaya in de literatuur

Een gesprek met Dido Michielsen

KB } nationale
bibliotheek

1897

KB } nationale
bibliotheek

‘Behalve bij feestelijke gelegenheden, selamatans, trouwfeesten of besnijdenisplechtigheden, maakt de inlander niet veel werk van zijn garderobe. Hij draagt meestal zijn baadje en broekje, de vrouwen haar lange kabaai’s en sarongs, totdat die kleedingstukken de tering krijgen en langzaam van hun lijf afvallen.’

KW 243 051

‘Ze was gekleed in een wit lang hemd, of jak zonder schoot, dat haar tot de knieën hing, en aan de voorzyde met een zwart speldje was vastgemaakt. Inplaats van een behoorlyke japon of rok, droeg ze daaronder een stuk donker gebloemd lynwaad, dat eenige malen om het lyf gewikkeld scheen, en hare heupen en knieën vry nauw omsloot. Er was geen spoor van plooiën, wydte of omvang, zooals dit by een vrouw toch behoort.’

‘Het mensch scheen volstrekt niet te weten dat ze er niet uitzag als andere vrouwen.’

MAX HAVELAAR,

OF DE

KOFFIJ-VEILINGEN

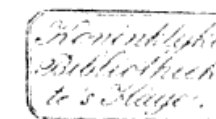
DER

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ,

DOOR

MULTATULI.

EERSTE DEEL.

1860

‘Later heb ik vernomen dat haar kleding een soort van indische dracht is, die ze daar-te-lande sarang en kabaai noemen, maar ik vond het heel leelyk.’

‘Ik geloof dat er maar zeer, zeer weinig echt Europeesche vrouwen worden gevonden, wie sarong en kabaai goed staat, terwijl integendeel, de echte nonna er nooit beter uitziet, dan in de kleeding van haar land. Één der redenen daarvan is zeker, dat de Europeesche dame dit kostuum steeds als négligé blijft beschouwen, terwijl de nonna groote sommen besteedt aan kostbare sarongs, en dagen doorbrengt aan het borduren en garneeren harer kabaais; ook dat ze zeker meer dan drie vierde van den tijd daarin gekleed gaat.’

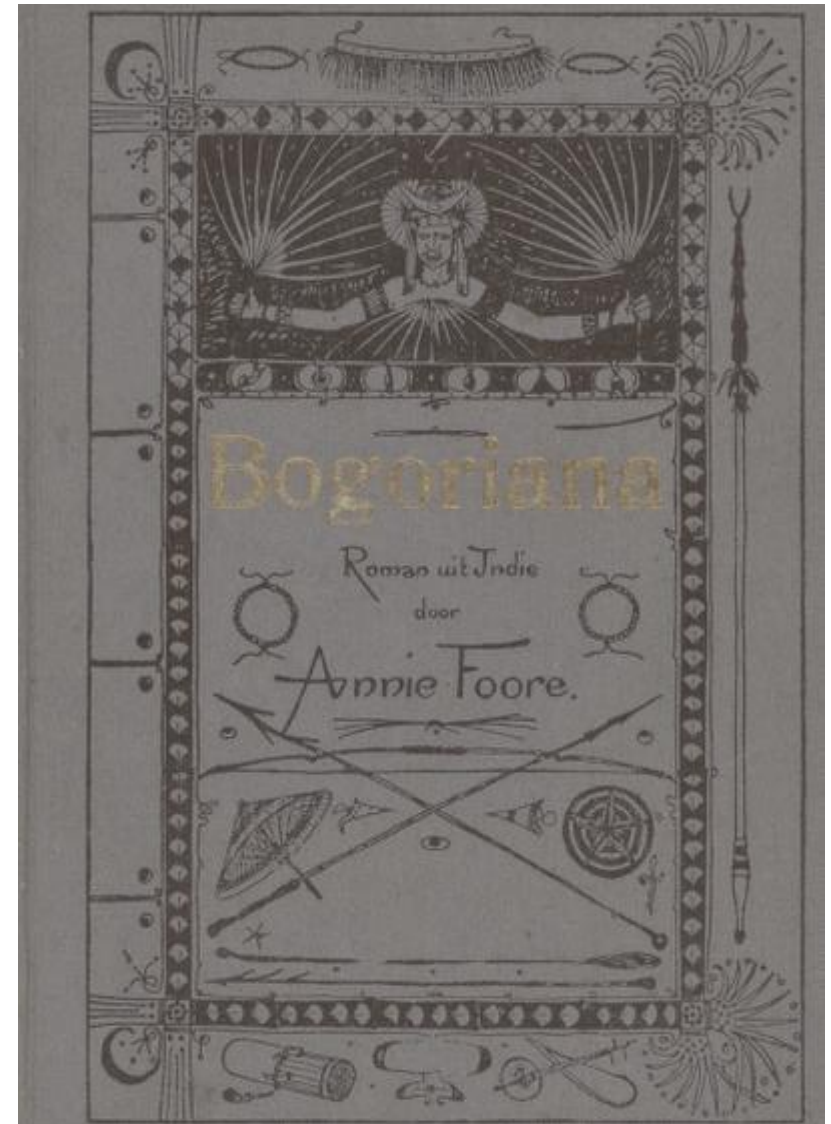
De koloniaal en zijn overste, 1877

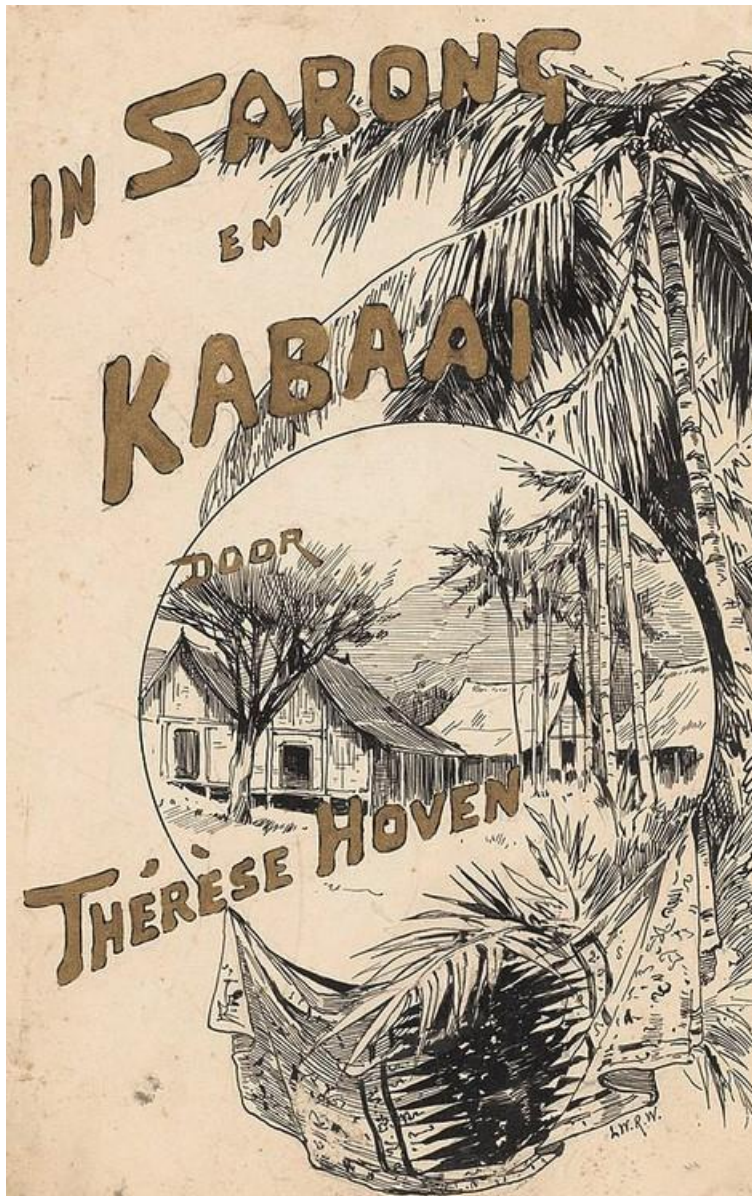
Ze waren nagenoeg de enige wandelaarsters.
... de tuin bleef ledig! Rozen geurden bij duizend- en
nogmaals duizendtallen, zonder dat iemand van haar
geur genoot; orchydeeën lieten haar bloesems
nederhangen in wonderschoone trossen, zonder dat
één oog zich vermeide in haar teere lieflijkheid; varens
welfden een doorzichtigen eereboog tusschen de
groene aarde en den blauwen hemel - geen wandelaar
scheen te wenschen onder dien eereboog door te gaan.

En dat alles omdat mevrouw Van Waliënhove sarong
en kabaia een indécente kleeding vond!

Ze noemde de nationale dracht nooit anders dan “het
indisch nachtcostuum”.

Bogoriana, 1890

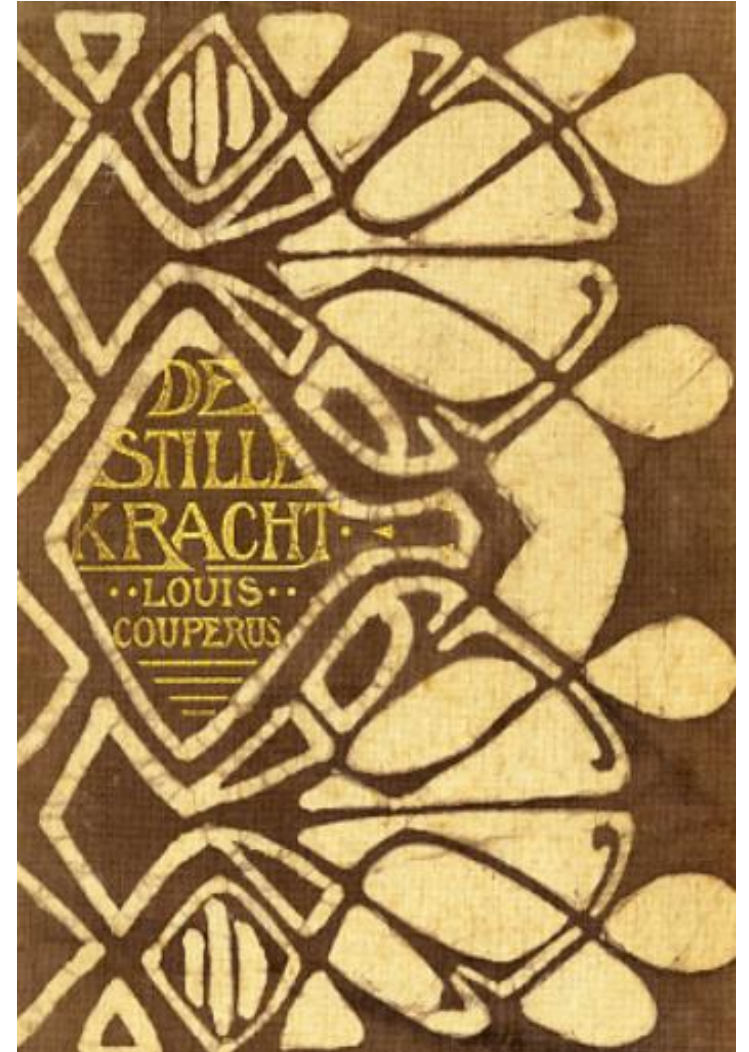
‘De meeste dames zijn heel nuffig op haar kabaia; ’s morgens dragen ze eenvoudige, doch ’s middags en ’s avonds kunnen ze niet elegant genoeg wezen. De echt-Indische dames zijn bijna altijd in sarong en kabaai, en kleeden zich enkel in den vooravond van zes tot acht, en als ze uitgaan, ofschoon ze zich ’s morgens ook wel in haar nationale kleeding op straat vertoonen. Als ze geen gasten hebben doen ze haar Europeesche japon weer vóór ’t eten uit.’

In sarong en kabaai, 1892

‘Mevrouw Van Oudijck was zich gaan uitkleeden, om sarong en kabaai aan te doen voor de rijsttafel. Zij droeg het coquet: een Solosche sarong, een transparante kabaai, juweelen speldjes: witte leeren muiltjes met een klein wit strikje er op.’

De stille kracht, 1900

E. DU PERRON
**HET LAND VAN
HERKOMST**

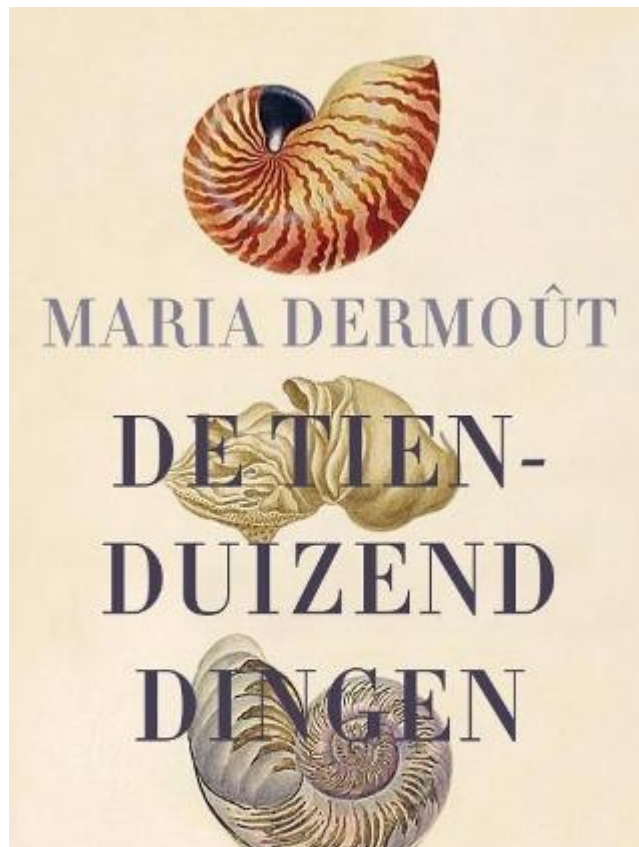
EM. QUERIDO - AMSTERDAM
1935

...Ik was die nacht uit vermoeidheid in slaap geraakt, werd wakker en zag door de klamboe heen Alima bij mijn nachttafel staan; ik vroeg haar mij een glas water te geven, maar zij liep terug naar haar eigen bed. Ik wachtte een paar seconden maar hoorde opeens haar rustige ademhaling; ik sprong uit bed om in het hare te kijken en zag haar diep in slaap. Toen ik haar wakker maakte, zei ze dat zij de hele tijd geslapen had; zij had bovendien een donkere kebaja aan en de vrouw die ik gezien had was in het wit.

voor mijn moeder was het duidelijk dat het mijn grootma Lami was geweest, die een vrouwtje was van het formaat van Alima. Zij was zeker komen kijken naar het kleinkind dat er zo slecht aan toe was.'

‘Iedereen wist hoe zij er uitzag: klein van stuk en gedrongen, in haar batik-sarong en eenvoudige wit katoenen kabaai, met een klein kriebelkantje of helemaal zonder een kantje - geen mooie kabajaspelden, met veiligheidsspelden gesloten’.

De tienduizend dingen, 1955

Lin Scholte

Bibi Koetis voor altijd

‘Aan de kleding kon het niet liggen, want mam droeg allang geen witte kabaja meer (in normale tijden een soort statussymbool van de Indonesische vrouw die met een blanda getrouwd was).’

Lin Scholte, *Bibi Koetis voor altijd*, 1974

‘Laat ik beginnen met je op je plaats te wijzen: je bent een inlandse njai, wat iets heel anders is dan de vrouw des huizes. Je bent onzichtbaar, en zorgt dat alles hier op rolletjes loopt. Het eten moet op tijd op tafel staan, het huis moet schoon en fris zijn. Die afschuwelijke donkere kebaja moet uit. Vraag geld aan Rudolph voor een witte, anders denken mensen nog dat je de baboe bent die het vuile werk doet.’

‘Ik luisterde met stijgende verontwaardiging naar haar monoloog. Onzichtbaar zijn en wit dragen? Alsof ik een geest was!’

Lichter dan ik, 2019

DANK!

KB } nationale
bibliotheek